

Siófok arca a 320° tükrében

Amikor egy évenkénti periódusokban ennyire pulzáló, élő és mozgalmas város, mely a balatoni üdülőhelyek között is a szélsőségeket képviseli, egy tökéletesen aktuális és mégis merőben új irányt kíván adni kulturális aktivitásának, valami nagyon erős és határozott eszközre van szüksége. Egy olyan szemléletre, mely érzékenyen, de határozottan követi a kitűzött irányt, és mindezt egy olyan környezetben teszi, mely eszmeileg és fizikailag is megfelelő háttérrel biztosít az elvek megvalósításához. A városképi kontraszt, mely a part menti változatos, városias, és mind megjelenését, mind az itt zajló életet tekintve nyüzsgő és sokféle környezetet szinte leszakítja a belsőbb, kisvárosias, csendes összhangot nyújtó utcák szövevényéről, a kulturális élet jövőbeni alakulásában is érdekes ellenpólusokat generálhat. Az utóbbi területbe fizikailag és eszmeileg is beékelődő művészeti központ megérdemelt építészeti környezetbe emelésével megteremtheti a jelenleg hiányzó egyensúlyt a város időben és térben is töredezett látogatottsági mutatóiban.

A 320° szellemisége a kenyérgyár testében

A volt kenyérgyár épülete egy rendkívüli építészeti kort és tervezői attitűdöt őriz. Olyan érték, melynek ereje túlmutat a belőle kihalt rendeltetésszerű funkción. Terei ugyan őrzik a benne egykor élt technológia lenyomatát, azonban tiszta kapcsolataival, racionális szerkezeteivel és léptékével szinte készen várja használatának újrafogalmazását. Az épület megismerése során éppen ezért arra törekedtünk, hogy annak komolyabb érintése nélkül úgy helyezzük bele az új kulturális funkciókat, hogy valamennyi meglévő adottság megtartsa értelmét, vagy éppen újabb értelmet nyerjen az újfajta használat során. Ahogyan ez válhat egy folyamatosan fejlődő megoldássá a központ szellemiségének megfogalmazása és megvalósítása során, úgy ez lehet a tervezési analógia építészeti háttérének megvalósításakor is.

Építészeti koncepció

A tervezés során kiindulási alap volt, hogy a felmerült igények kielégítését az épületen belül minimális beavatkozásokkal érjük el, és új tömeg hozzáadása csak azon funkciók befogadására történjen, melyek igényei nem kielégíthetők a meglévő épület saját szerkezetein belül. Az így szükségessé váló új épülettömegek formailag nem kívánnak részévé válni a meglévő épületnek, elkülönülésükkel is az eredeti kompozíció szuverenitását hangsúlyozva. A rátett új formák a meglévőkből építkeznek, azokat használják alapul, azokkal együtt mozdulva kelnek életre, és válnak alkalmassá a színház és az új galéria tér befogadására. Ennek a szimbiózis szerű együttélésnek köszönhetően válik egy teljesen új egységgé az épület, és egészítik ki egymás a bennük foglalt funkciók legideálisabb kiszolgálására. A területen korábban elhagyottan álló kenyérgyárat így szinte organikusan növi körül kívülről és belülről az őt megtaláló új program. Ily módon a területen megtalálható potenciálok maximális kihasználása mellett minimális beavatkozás szükséges, annak hangsúlyos megjelenése viszont annál fontosabb ahhoz, hogy ténylegesen eleget tudjon tenni a belé költöző szellemi műhely kihívásainak, és olyan határozottan megfogalmazott építészeti környezetet teremtsen, mely szoborszerűségével hirdeti funkcióját. Célja egy olyan kelet-európai szellemi központtá válni, mely a korok folytonosságát és az értékek teremtését hirdeti. Az épület ezzel egy kiáltvánnyá is

válik, mely kívül-belül önmagát adja, és egész szellemiségét viseli homlokzatain, elérve célját, hogy a meglévő teljes megtartásával, egy a kortárs műalkotások erejét, energiáját hordozó kompozíciót hoz létre.

A 320° szellemi és fizikai megvalósulásának folyamata

A kiírt ütemek és alapterületek az épület és a központ szellemiségének tükrében irracionális kereteket szabnak a beruházás megtervezésének. A várost, az épületet és annak lehetőségeit vizsgálva sokkal inkább egy kezdeti visszafogottabb beavatkozás, majd egy folyamatosan, fokozatosan növekvő és alakuló fejlődési periódus tűnik a leginkább fenntartható eredménnyel bíztató megoldásnak. Az általunk kínált építészeti koncepció során az első ütem – visszafogottabb alapterületekkel operáló – megvalósítása után az épület üzemeltetését, működtetését és a programszervezést végző team, a folyamatosan megszerzett tapasztalatok alapján időről időre újratervezve dolgozná ki a növekedés módját, mértékét és irányát. Így javaslatunk a kiírásban szereplő második ütem megvalósíthatóságára inkább lehetőségeket, alternatívákat kínál, nem alkotja meg a bővítés szigorú kereteit. Jövőbeni lehetőségként az ismeretterjesztő tevékenység, a Tudásház tereinek kialakítására javaslatot adunk a volt szódagyár épületének hasznosítására, esetleg annak további bővítésére. Azonban ezen szemléletet követve a pályamű az első ütemben létrejövő beruházás tereit, térkapcsolatait is úgy alakítja ki, hogy állandó megújulásra és változásra alkalmas legyen. Később a működtetés során megszerzett tapasztalatok írják ki a következő ütemeket, vagy alakítják át a meglévő használat arányait.

Az épület működése

Az első ütem során a kenyérgyár tömegére tervezett ráépítések, annak eredeti térsoraihoz kapcsolódva hozzák létre a későbbi működés alapvetéseit. Az eredeti épület alkotja annak gerincét, függőleges és vízszintes közlekedőivel, bazilikális és galériázott központi terével, és ezekhez horizontálisan és vertikálisan kapcsolódva az új kubusok hozzáteszik mindazt, amit az újonnan felmerült igények a meglévő terekből 'hiányolnak'. A meglévő épület léptéke jelenleg mind a tájban, mind a városban a helyén van, így a tervezett beavatkozás nem változtat drasztikusan ezeken az arányokon. Az új tömegek a lehető legteljesebb mértékben kihasználja a létező terek adottságait, ám nem vesz el belőlük, sokkal inkább azokra építkezik, azokból táplálkozik. Mindvégig kiemelt szempont volt a gazdaságosság és a racionalitás, melyek a hosszú távú fenntarthatóság alappillérei. Ezeket az elveket kívántuk követni mind az esztétikai, mind a funkcionális szempontrendszer kialakítása során.

Az épület anyagai, szerkezetei, belső terei

A minimális beavatkozás és minimális terhelés elve az anyagok és szerkezetek megválasztása során is elsődleges volt, így a régi épülethez sem tartószerkezetében, sem lyukarchitektúrájában, sem külső felületi megjelenésében nem nyúltunk hozzá. Az új épületrészek ezzel szemben könnyű fém vázszerkezetet kaptak, kívülről sötétre eloxált fémlemez burkolatot, mely anyag öregedési folyamata során sem bontja meg a meglévő felületekkel kialakított összhangot. Az ily módon formált új épülettömegek nemcsak megőrzik, de tovább erősítik a jelenlévő ipari jelleget, mely érzésünk szerint a korok és a táj alakulásának folytonosságát biztosítja.

Az épület környezete

A környezet koncepciójánál az épület új kialakításának alapfelvetését vettük figyelembe. A valamikori kenyérgyár épületébe és az új ráépítésekbe is új, kulturális és ismeretterjesztő funkciók kerülnek elhelyezésre. Az új ráépítések csak rátétek az épületre, a meglévő épület nem változik. Ez a hozzáállás kihat az épület környezetére is: a valamikori kenyérgyár téglaburkolatának, valamint a régi és az új épületrészek merőleges, téglány alakú rendszere feltöredezve behálózza a kulturálisközpont környezetét. Ez egy olyan hálós szerkezet, melyet elszórva 4,5 m x 8 m-es téglalapok körvonalai alkotnak. Kontúrjukat betonsávok alkotják. Ez a szerkezet adja az épületkörnyezetének a vázát, amit legtöbbször aszfalt burkolat tölt ki. A váz kitöltése szabadon variálható: aszfalt, zúzottkő vagy zöldfelület növényekkel. Olyan mintha a burkolatot rétegről rétegre bontanánk el és jutunk el egy korábbi szinthez, még is mindegyik réteg a mai funkciókat elégíti ki. Ezzel a szerkezettel, az épülettől egyre távolabb, az épített környezet helyét fokozatosan átveszi a jelenlegi, kissé elvadult, természetes környezet. A régi és az új, a természetes és a mesterséges közti váltást egy töredezett határvonal, egy zúzottkővel kitöltött sáv jelöli ki végig futva a telken.

Az épület körül szilárd burkolat adja a nagyobb, tartózkodásra vagy események megrendezésére alkalmas tereket.

Az egész tervezési terület, valamint az azt alkotó kisebb térrészek kialakításánál arra törekedtünk, hogy azok minél több használati típusnak megfeleljenek, megváltozott igények esetén könnyen átformálhatók legyenek.

A terület északi oldalán, a Déli út felől egy nagyobb tér fogadja a látogatókat, összefogva az épület keleti és északi homlokzata mentén futó tereket, így előteret ad a színház bejáratainak és kapcsolatot teremt a kulturális központ és a környező városrészek között. A színházat a látogatók a Déli út felől gépkocsival is megközelíthetik. Ezen az oldalon a bejáráshoz vezető rámpának a körvonalát a burkolatmintát adó téglalapok adják.

A tér egy-egy felületét zúzottkő borítja, ami délfelé haladva egybefüggő sávra áll össze és tört vonalvezetéssel egészen a Tudásház mögötti parkolóiig vezet el.

A kulturális központ hosszan elnyúló keleti oldala mentén egy fás liget jön létre, ami egy csendesebb zóna. A fák árnyékában faburkolatú pihenőfelületekre lehet letelepedni magányosan vagy csoportosan. A ligetet az utca felől sűrű növényzet határolja, ami helyenként át van törve, hogy az egész kulturális központ és annak környezete minden oldalról kapcsolatot tartson a körülötte elterülő településsel.

Az épület déli végén a tér kiszélesedik. Itt a burkolatmintát alkotó téglalapok térben kiemelkednek és egy olyan szabadtéri színpadot hoznak létre, ami több irányba van tájolva.

A valamikori kenyérgyár- és szódagyár épülete, a Tudásház között egy nagy köztér jön létre, amit a 320° Központ főterének is tekinthetünk. A tér keleti majd déli oldalán, egészen a parkolóiig végig fut a már említett zúzottkővel sáv, amelyen és azon túl növényzet is megjelenik. Ezt leszámítva a tér egy üres, burkolt felület, ami alkalmas nagyobb mennyiségű látogató fogadására, kávéház-, étterem teraszra, helyszíne lehet ünnepeknél, rendezvényeknek, kiállításoknak. A téren itt is változó méretű, faburkolatú elemek szolgálnak ülőbútorokként.

Itt a téren is, de végig a zúzottkővel burkolt sávban, olyan könnyű fémszerkezeteket lehet felállítani, amik szabadtéri kiállítások felületét alkothatják. Ezeket a burkolatba süllyesztett csatlakozókba lehet rögzíteni.

Míg a központi teret kelet felől a szabadtéri színpad és az a mögött végigfutó, sűrű növényzet határolja, addig délről egy virágos mező zárja le. Így a Szekrényessy Kálmán utca felől érkezők beláthatnak a térre és a kulturális központ épületeire. A mező a központi tér kitágítása, ahova a látogatók lefeküdhetnek kellemes piknik hangulatot létrehozva.

A valamikori kenyérgyár nyugati oldalán kapott helyet a művészbejáró, a színházat és az éttermet kiszolgáló technikai bejárók. Ezért ezen az oldalon is az épület gépjárművel megközelíthető, valamint 13 kiszolgáló parkolót helyeztünk el.

A burkolatok vázát a már említett 4,5 m x 8 m-es téglalap-körvonalú betonsávok adják, amelyek rendezetlenül vannak elhelyezve, így azok metszik egymást, hálószerű mintát létrehozva. A betonsávok metsződési közti terület kitöltése változatos: lehet aszfalt, zúzottkő vagy növényzet. Az igények változásával, utólag a kitöltött felületek megváltoztathatók: a zúzottkőre, mint alépítményre aszfaltolni lehet és a növényzettel kitöltött területet is lehet burkolatra cserélni. A nagyobb burkolt felületeken a betonsávok burkolatmintaként jelennek meg, amik egyes térrészeket, mintha kikopnának, üres felületek jönnek létre. Ezek nagyobb, szabad területeket jelölnek ki.

A betonsávok belefutnak a zöldfelületekbe, burkolat és növényzet sajátos szövetét létrehozva.

A területet határai mentén sűrű növényzet fut végig. Egyszerre egy természetes keretet ad a Kulturális központnak, így ennek részévé válik, másrésztől a kulturális

terület határait jelöli ki, zöld közeget alkotva. A növényzetet elsősorban a meglévő fa és cserjeállomány alkotja, emellett régi és az új, természetes és mesterséges kontrasztja ként virágzó dísfákat és –cserjéket képzeltünk, melyek nemesített növények, még is, mint burjánzó vadnövények jelennének meg.

Azért, hogy a szabadban itt tartózkodók tényleg otthon érezzék magukat a kulturálisközpont területén fa felületű bútorokat helyeznénk el. A bútorok újszerű rátétként jelennek meg a burkolat hálóján, így ezek anyaga és formája is eltér attól. Ezeknek három fajtájuk van: 1 m átmérőjű, kör alakú ülőke, egy, esetleg két ember számára, 2 m átmérőjű, kör alakú ülőke, 2- 5 személy részére, valamint nagy, 7,5 m átmérőjű, gyűrű formájú padok, amin befelé is lehet ülni, így ide nagyobb csoportok is letelepedhetnek.

A Tudásház mögött helyeztük el a parkolót (121 parkolóhely) valamint a művészbejáró közelében 13 parkolóhelyet. Az igények növekedésével további parkolóhelyek kialakítására alkalmas helyszíneket jelöltünk a területen a környező utcák mentén.